

Sauefjøs: – Hva fungerer bra og mindre bra?

Forfatter

Egil Simensen, Norges veterinærhøgskole

Sammendrag

Ulike systemer og planløsninger har både fordeler og ulemper. Noe fungerer bra og noe mindre bra, viser erfaring fra brukerne. Det er viktig å fange opp slike erfaringer slik at de kan formidles til andre som har byggeplaner.

Publisert

2013

Referanse

Sau og Geit nr. 2/2013

Utskriftsdato

23.03.2023 www.fag.nsg.no

Sauefjøs:

– Hva fungerer bra og mindre bra?

Ulike systemer og planløsninger har både fordeler og ulemper. Noe fungerer bra og noe mindre bra, viser erfaring fra brukerne. Det er viktig å fange opp slike erfaringer slik at de kan formidles til andre som har byggeplaner.

En spørreundersøkelse ble gjennomført i 2011 for å skaffe informasjon om sauefjøs og sauebøndernes erfaringer med disse. Materialet inkluderte 624 besetninger fordelt over hele landet, med gjennomsnittlig størrelse på 114 vinterføra sauer. Som en del av undersøkelsen ble brukerne bedt om å svare i fri tekst på hva de var minst og mest fornøyd med, og hva de mente burde

prioriteres ved utviklingen av nye systemer. Svarene ble i etterkant kodet. De tre høyest rangerte faktorene som brukerne var minst og mest fornøyd med ble videre analysert i forhold til ulike bygningsrelaterte faktorer for å finne mulige sammenhenger.

Tabell 1. Hva er du minst fornøyd med? (510 svar)

	Antall	%
Føringssystem/føring	82	16.0
Gjødselhandtering	78	15.2
Klima/ventilasjon	58	11,3

Når det gjelder føringssystem/føring, var brukerne mindre fornøyd med planløsningen med midtgang og tverrstilte binger og førbrett sammenlignet

med langsgående binger og førbrett. Gjødselhandteringa ble oppfattet som mer problematisk der hvor det var talle eller gjødselgrop, sammenlignet med drenerende golv og full kjeller. Men i sauefjøs med drenerende golv var brukerne mindre fornøyd med klima/ventilasjon sammenlignet med tett golv, som i sin tur var vanlig i uisolerte hus.

Tabell 2. Hva er du mest fornøyd med? (501 svar)

	Antall	%
Føringssystem/føring	107	20.7
Bingesystem	86	16.6
Klima/ventilasjon	61	11.8

Føringssystem/føring var også den enkeltfaktoren som ble rangert høyest

Brukerne var mer fornøyd med føringssystem/føring i sauefjøs med langsgående binger og førbrett sammenlignet med tverrstilte.

av faktorene som brukerne var mest fornøyd med. Motsatt av det de var minst fornøyd med, var brukerne mest fornøyd med langsgående binger og førbrett sammenlignet med tverrstilte. Brukerne var videre mest fornøyd med bingesystemet der antall sauer i bingen var 10 eller færre, særlig i forhold til binger med flere enn 20. Når det gjelder klima/ventilasjon var brukerne mest fornøyd der ventilasjonen skjedde gjennom naturlige åpninger, som hovedsakelig vil si uisolerte hus/åpne løsninger.

Tabell 3. Hva bør prioriteres ved utviklingen av nye systemer? (423 svar)

	Antall	%
Føringssystem/føring	136	31,6
Binger/innredninger/ plassforhold	67	15,5
Flytting/sortering av dyr - dyreflyt	47	10,9

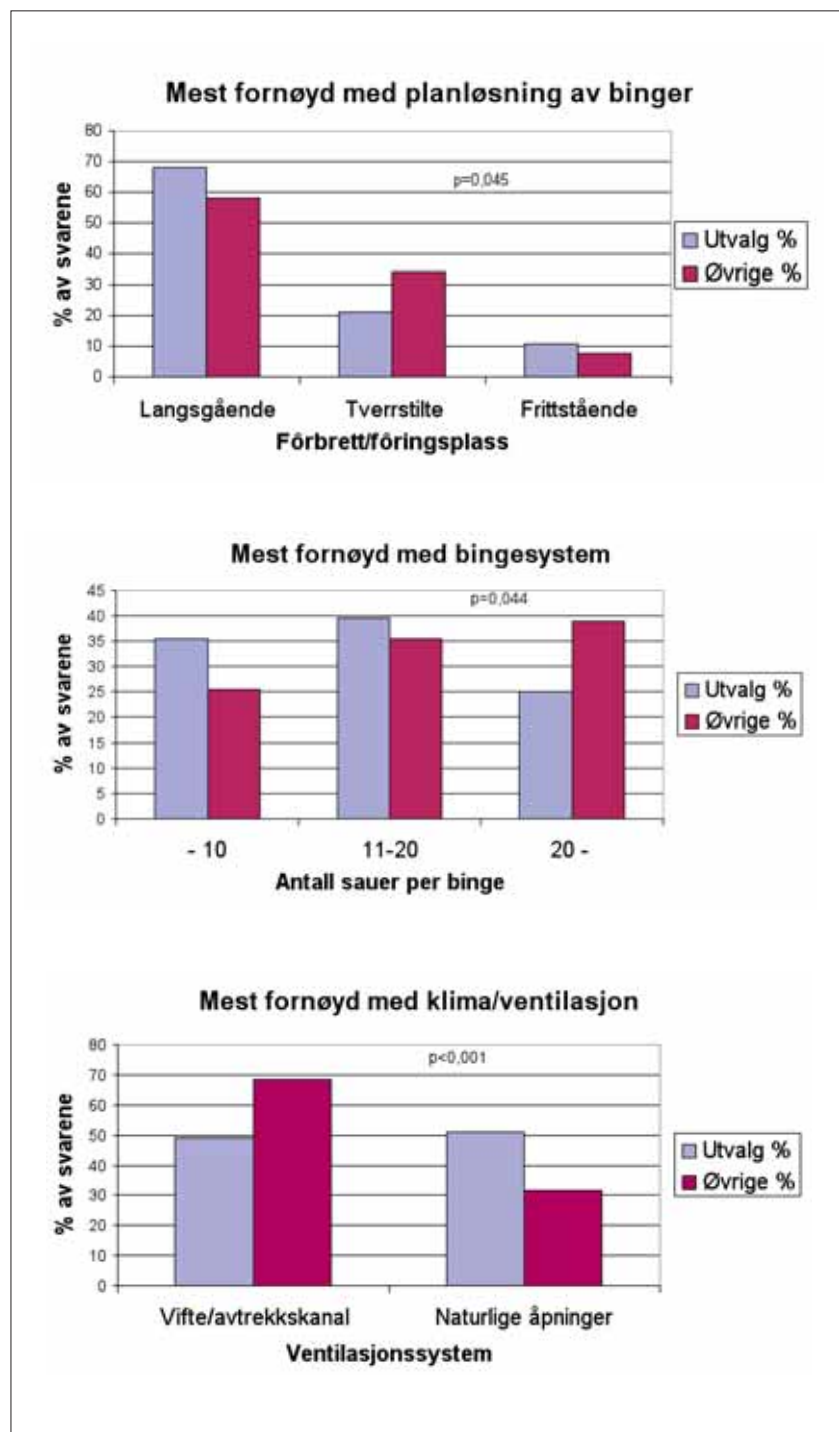
På spørsmålet om hva som bør vektlegges ved utvikling av nye systemer, hadde føringssystem/føring klart høyest prioritet. På neste plass kom binger/plassforhold, og videre planløsninger som gjør det enkelt med sortering og flytting av sauer.

Kommentarer

Føring/føringssystem var den faktoren som brukerne var både mest og minst fornøyd med, og som de mente burde prioriteres høyest ved utvikling av nye systemer. Det er egentlig ikke overraskende, da føring er det viktigste gjøremålet i sauefjøsset gjennom inneperioden. Noen hadde systemer som de var godt fornøyd med, mens andre var misfornøyd. Det ble funnet at planløsningen av bingene hadde betydning; føringa ble oppfattet som mer tungvinn der hvor det var tverrstilte binger og førbrett. Andre aktuelle faktorer er utformingen av førbrett og bingefront, videre måten føret gis på, enten ved to daglige føringer eller ved fri tilgang ved hjelp av rundballeholder, «islandshekk» eller førkasser med flyttbar front. Det blir også brukt forskjellige systemer for utlegging av fôr, fra trillebår til sjølgående fôrvogner. Handteringen av frosset surfôr byr på spesielle utfordringer. Det er et tydelig behov for mer forskning på føringssystemer og føring.

Brukere som hadde binger med 10 eller færre sauer var mest fornøyd med bingeløsningen. Med få sauer i bingene er det lettere å ha oversikt og føre tilsyn med dyra. Antall sauer i bingene og bingearrangement har også betydning for gruppering av sauene og hvor lett det er å omgruppere. Dette har fått økt aktualitet etter at det er blitt vanlig med fostertelling ved hjelp av skanning.

Resultatene viste også at brukerne var mest fornøyd med klima/ventilasjon der hvor luftinga skjedde gjennom naturlige åpninger, noe som er tilfelle i uisolerte hus og åpne løsninger. I isolerte fjøs er en avhengig av et godt fungerende ventilasjonsanlegg for at klimaet i husdyrrommet skal bli tilfredsstillende. Dette er et moment som bør telle med ved valg av isolerte eller uisolerte sauehus. >>

Når det gjelder utvikling av nye systemer, var det kun 4% av de som svarte som hadde billigere driftsbygninger som høyeste prioritet. Det er mange faktorer som avgjør valg av bygningsløsning, og som ikke bare har relasjon til forventninger om størst mulig lønnsomhet. De aller fleste, uavhengig av driftsomsfang, prioriterer derfor ikke de rimeligste løsningene høyst.

*Tekst og foto: Egil Simensen
Norges veterinærhøgskole/
Småfeprogrammet for fjellregionen*

Eksempel på fjøs med en langsgående førgang og tverrstilte førbrett ut til sidene.

Innredning, lettgrinder og sorterings- utstyr

Norum «Islandshekk», innredning med oppdelt / langsgående eteåpning.

«Gullsøya» rør- og nettinggrinder i mange varianter som er lettvindt i lamminga, sortering og krafftfordeling.

*Du får det
som du vil!*

Selges også hos: Ål Kjøpelag, 3570 Ål. Tlf. 32 08 10 86.
Geir Engebretsen 3534, Sokna. Tlf. 95 27 92 08.

Vi leverer: Strekkmetall, løst / på ramme

- Premium plastrister • Glas og dører (tre og pvc)
- Plastplater, våtromsplater, epoxybelegg etc.
- Thoro mørtelprodukter for rep. • Ventilasjonsutstyr
- Drikkeutstyr, «blårør» og kobl.deler

Grobakken Landmek A/S • Knut Bergene

2943 Rogne - Tlf. 47 04 70 70 - e-post: knut@groland.no · www.groland.no

midthaug

Strekkmetall til sau
- fra Norges eneste
produzent

